

Юридически лица с нестопанска цел. Фондации. Данъчни облекчения

В Република България фондациите са уредени като вид юридически лица с нестопанска цел. Материята е уредена в Закона за юридическите лица с нестопанска цел /ЗЮЛНЦ/. Освен фондациите и обикновените сдружения с нестопанска цел, законът предвижда и съществуването на т. нар. юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, които имат особен режим.

Общи положения:

Фондацията е юридическо лице без членствен състав, което извършва общественополезна дейност или дейност в частна полза. Няма пречка фондацията да има за цел подкрепа на проекти, които се реализират в чужбина. Също така има възможност чуждестранно юридическо лице с нестопанска цел може да учреди клон в страната, ако целите му не противоречат на обществения ред и закона в Република България.

Учредяването на фондацията се извършва с акт на дарение или завещание. Относно минималната сума няма ограничителни разпоредби, но следва да се изчислят таксите, които събират държавните учреждения във връзка с административното обслужване, което изискват регистрациите. В конкретния случай дарението е едностранен акт – не е договор (не се нуждае от приемане от страна на бенефициера). Фондациите не могат да имат стопанска цел, но могат да извършват определена ограничена стопанска дейност. Те могат да извършват допълнителна стопанска дейност само доколкото тя е свързана с предмета на основната им нестопанска дейност и като използват получените приходи за постигането на целите, които си поставят. В този смисъл възможността фондациите свободно да развиват стопанска дейност е силно ограничена, тъй като критерий за обособяване на тази категория правни субекти - юридически лица с нестопанска цел, е именно естеството на техните цели. За учредяване на фондация приживе е достатъчно да бъдат изпълнени някои условия:

След като се запази име, следва да бъде подписан учредителният акт, с който безвъзмездно се предоставя имущество за постигане на нестопанска цел /с нотариална заверка на подписа/. Учредители на юридическо лице с нестопанска цел могат да бъдат български и чуждестранни юридически и дееспособни физически лица. Имуществото, предоставено с учредителния акт, се счита за имущество на фондацията. Открива се нарочна набирателна сметка.

В учредителният акт следва да бъдат определени: наименованието, седалището, целите /задължително/, видът на дейност, предоставеното имущество /задължително/, органите, клоновете, правилата относно правомощията на органите, начинът на представляване, срокът, за който се учредява. Учредителят или овластено от него лице или орган следва да направи искане за вписване на фондацията в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел в района на окръжния съд по седалището. С факта на вписването възниква юридическото лице с нестопанска цел. При учредяване на фондация чрез дарение в съда се внасят следните документи:

- Заявление - Заявлението за вписване изхожда от учредителя или от избрания от него управителен орган.
- Учредителен акт - Обикновено в него се включва и едностранния акт за дарение.
- Протокол с решение на управителния орган на юридическото лице – учредител за учредяване на фондация с дарение.
- Удостоверение за уникалност на наименованието на фондацията.
- Образци от подписите на лицата, които ще представляват фондацията.
- Банково бордеро, с което се удостоверява, че е прехвърлена сума по сметката на фондацията.
- Документи за внесени държавни такси за вписване и обнародване на решението за вписване на фондацията.
- Едностранен акт за дарение, с който е прехвърлено имущество на фондацията с нотариално заверен подпис (който обикновено съвпада с учредителния акт)

Органи:

Фондацията следва да има управителен орган, който може да бъде едноличен или колективен. Възможно е да бъде предвидено създаването на повече от един орган на управление. Конкретните правомощия на управителните органи на фондацията следва изрично и изчерпателно да бъдат регламентирани в учредителния акт.

Счетоводство:

От юридическите лица с нестопанска цел единствено сдруженията с нестопанска цел за общественополезна дейност подлежат на контрол по Закона за счетоводството /ЗС/. Фондациите като вид юридическо лице с нестопанска цел и предприятие по смисъла на ЗС са задължени да водят счетоводни книги по общите правила. Техните годишни финансови отчети не подлежат на независим финансов одит по чл. 38 ЗС.

Преобразуване:

Всички юридически лица с нестопанска цел, вкл. фондациите могат да се преобразуват в друг вид юридически лица с нестопанска цел, да се вливат, сливат, отделят и разделят. След отделяне или разделяне юридическите лица с нестопанска цел отговарят солидарно за задълженията, възникнали до преобразуването им. Членовете на юридическите лица с нестопанска цел, които са се слели или влили, стават членове на новото юридическо лице с нестопанска цел, а членовете на юридическото лице с нестопанска цел, което се е разделило - членове на новообразуваните юридически лица с нестопанска цел, по техен избор.

Прекратяване на фондацията:

Юридическото лице с нестопанска цел се прекратява:

1. С изтичането на срока, за който е учредено по иск на всеки заинтересуван или прокурора, като прекратяването се вписва служебно и съдът назначава ликвидатор;
2. С решение на върховния си орган или учредителя. С решението се определя/т и ликвидатор (ликвидатори);
3. С решение на окръжния съд по седалището на юридическото лице с нестопанска цел, по иск на всеки заинтересуван или прокурора, като прекратяването се вписва служебно и съдът назначава ликвидатор, в следните хипотези:
  - а) ако не е учредено по законния ред;
  - б) ако извършва дейност, която противоречи на закона или е противна на обществения ред или на добрите нрави;
  - в) ако е обявено в несъстоятелност.

При прекратяването също така се извършва ликвидация /извършва се от управителния орган/, а относно несъстоятелността се прилагат правилата на Търговския закон. Разпределянето на останалото след удовлетворяването на кредиторите имущество се решава съгласно Устава, Учредителния акт или от върховния орган на юридическото лице с нестопанска цел.

Допълнителни изисквания:

Новосъздаденото юридическо лице с нестопанска цел подлежи на:

1. регистрация по БУЛСТАТ;
2. данъчна регистрация;
3. регистрация в качеството му на осигурител в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

След съдебната регистрация, следва да бъде извършена и регистрация по БУЛСТАТ

Регистър БУЛСТАТ се води от Агенцията по вписванията към министъра на правосъдието. Регистрацията се извършва в службите по вписванията на Агенцията по вписванията, намиращи се в седалищата на окръжните съдилища по регистрация на съответната фондация. При прекратяване на фондацията, нейният представител е длъжен в 7-дневен срок от получаване на съдебното решение за прекратяване да представи заверено копие от него в регистър БУЛСТАТ и да върне издадената картата за идентификация. Регистър БУЛСТАТ поддържа и съхранява архив на заличените лица в срок 10 години от заличаването им.

Данъчна регистрация и данъчни облекчения:

Единственото данъчно облекчение, което засяга фондациите е по Закона за Местните данъци и такси. Освободени са от данък непаричните вноски в капитала на Юридическо лице с нестопанска цел. Вноските на дарителите /физически и юридически лица/ не се облагат с данъци, но фондацията като юридическо лице дължи данък върху полученото дарение, чиято стойност е 5%.

Регистрация в Териториално поделение на Националния Осигурителен Институт

Юридическите лица, вкл. фондациите се регистрират в териториалните поделения на Националния осигурителен институт в 7-дневен срок от вписването им в съдебния регистър или от акта за учредяването им.

Режим на имуществото във фондацията:

В закона липсват изисквания, отнасящи се до размера на капитала на фондациите. Разпределянето на останалото след удовлетворяването на кредиторите имущество се решава съгласно устава, учредителния акт или от върховния орган на юридическото лице с нестопанска цел, доколкото закон не е предвидено друго. Ако решение не е било взето до прекратяването, то се взема от ликвидатора.